

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/183/2021
Identifikačné číslo spisu:	1516215766
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1516215766.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci V. Y. R., bývajúcej v W., T. XXX/XX, zastúpenej Mgr. Evou Braxatorisovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Trenčianska 17, a Š. H., bývajúceho v H., Z. XX, zastúpeného Mgr. Ernestom Vokálom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 61, o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov na čas po rozvode k maloletým deťom U. H. a I. H., obom bývajúcim u matky, zastúpeným kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 20P/240/2016, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. februára 2021 sp. zn. 11CoP/260/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiadnemu z účastníkov n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 21. februára 2019 č. k. 20P/240/2016-467 výrokom I. rozviedol manželstvo účastníkov V. Y. R. a Š. H. uzavreté dňa XX. N. XXXX v H., zapísané v Knihe manželstiev Matričného úradu Bratislava - Staré Mesto, vo zväzku XX, ročník XXXX, na strane XXX, pod poradovým číslom 321; II. na čas po rozvode zveril maloleté deti H. - U., nar. XX. I. XXXX, a I., nar. XX. I. XXXX, do osobnej starostlivosti matky s tým, že zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok budú obaja rodičia; III. otcovi uložil povinnosť platiť výživné na maloletého U. v sume 140,- eur mesačne a na maloletého I. v sume 140,- eur mesačne, vždy do 15. dňa v každom kalendárnom mesiaci vopred k rukám matky maloletých detí, počnúc dňom právoplatnosti výroku o rozvode manželstva; IV. styk otca s oboma maloletými deťmi upravil na každý nepárny týždeň od soboty od 09.00 hod. do nasledujúcej nedele do 15.00 hod. s tým, že otec si obe deti prevezme v mieste bydliska matky a na rovnakom mieste ich matke odovzdá a matka je povinná maloleté deti na styk s otcom riadne pripraviť. Zároveň vyslovil, že o trovách znaleckého dokazovania rozhodne samostatným uznesením a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že manželia od 09/2014 nežijú v spoločnej domácnosti, spolu nehospodária, intímne sa nestýkajú, ich manželstvo je tak hlboko a trvale rozvrátené, že nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovu manželského spoluzitia,

nakoľko obaja majú k zachovaniu manželstva absolútne odmietavý postoj. Konštatoval, že počas uvedenej doby medzi nimi nedochádza ani k plneniu viacerých zo základných mravných postulátov vyjadrených v ustanovení § 18 zákona o rodine, a to k rešpektovaniu dôstojnosti, vzájomnej pomoci, spoločnej starostlivosti o deti a vytváraní zdravého prostredia pre ich výchovu, na dodržiavanie ktorých je založené harmonické a fungujúce manželstvo. Rozvod manželstva súd nemal ani v rozpore so záujmami maloletých detí. V súvislosti so zverením oboch maloletých detí do osobnej starostlivosti matky dospel k záveru, že rodičia nie sú schopní nadhľadu vo vzťahu k uvedomeniu si dôvodov rozpadu ich rodiny, v podstate spolu nekomunikujú; otec vyjadruje kritický postoj k matke, považuje jej správanie za hlavnú príčinu rozpadu ich vzťahu, vyjadruje nedôveru voči jej výchovnej starostlivosti; matka správanie sa otca považuje za ľahkovážne a nezodpovedné; obe deti sú frustrované konfliktnou rodinnou situáciou, konflikty medzi rodičmi evokujú u nich pocity úzkosti, napätia, rušia ich pocit bezpečia a zle znášajú, ak sa rodičia hádajú, majú strach. Súčasne mal za to, že zverenie do striedavej osobnej starostlivosti rodičov je nevhodné a aktuálne by to mohlo mať negatívny vplyv na ich zdravý osobnostný a duševný vývin. Maloleté deti sú na matku primárne citovo naviazané, nemajú vytvorenú bezpečnú sekundárnu väzbu s otcom, ktorý sa svojim správaním neprejavuje ako milujúci rodič, v prítomnosti ktorého by sa mohli deti cítiť spokojne a bezpečne. Poznamenal tiež, že konflikty medzi rodičmi, ich nekomunikácia, nedôvera, ich priam nevraživý vzájomný vzťah, vzdialenosť ich bydlísk (450 km) a ich neschopnosť dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o deti spôsobuje, že by bolo v príkrom rozpore s najvyšším záujmom detí ich okamžité zverenie do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov a týmto spôsobom starostlivosti zo strany rodičov by jednoznačne neboli lepšie zaistené potreby detí. Súd prvej inštancie zároveň rozhodol o tom, že zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok budú obaja rodičia, naľko v danom prípade nezistil žiadne okolnosti vylučujúce niektorého z rodičov z výkonu rodičovských práv a povinností pri zastupovaní maloletých detí a správe ich majetku. Okresný súd vo vzťahu k určenej výške vyživovacej povinnosti otca poukázal na to, že zohľadnil možnosti a schopnosti rodičov, ako aj rozsah odôvodnených potrieb maloletých detí, pod ktorými rozumel potreby základné, ktorými sú strava, ošatenie, hygiena, pomerná časť nákladov za bývanie, poplatky za lekársku starostlivosť, lieky, okuliare a pod., ako aj školské a mimoškolské aktivity, šport, kultúru. U otca mal za nutné pri určení výživného vziať do úvahy jeho odbornosť (vyučení čašník), produktívny vek (38 rokov), ale aj skutočnosť, že žije v regióne s dostatkom pracovných príležitostí a zo zdravotného hľadiska mu nie sú trvale odčerpávané finančné prostriedky na lieky, rehabilitácie, zdravotnícke pomôcky, liečebné pobyty a pod. Súd prvej inštancie považoval výšku výživného v súčasnom období za primeranú veku a odôvodneným potrebám maloletých detí, ktoré majú okrem bežných nákladov zvýšené náklady so školskou činnosťou, výukou anglického jazyka a športovou činnosťou, naľko obaja hrajú hokej, ale aj pomerom zisteným na strane ich rodičov. Výrok o úprave styku otca s maloletými deťmi súd prvej inštancie odôvodnil tým, že takáto úprava styku zohľadňuje aktuálnu situáciu v rodine, denný režim detí, ako aj vzdialenosť bydlísk rodičov a ich pracovné zaťaženie, je v najlepšom záujme detí a v rozsahu, kedy sa otec bude môcť deťom venovať viac, zabezpečovať im časovo náročnejšie aktivity, na ktoré doteraz nemal časový priestor, viac na ne výchovne vplývať, deti budú mať možnosť žiť s ním rodinný život a nechodiť k nemu ako na návštevu. Ozrejmil, že deti by si mali postupne zvyknúť na trávenie dlhšieho času s otcom a styk upravil bez prítomnosti matky, aby sa eliminovala prítomnosť detí spolu s oboma rodičmi a ich vzájomné konflikty, ktoré deti enormne zaťažujú a psychicky vyčerpávajú. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie rešpektoval právo detí na výchovu a starostlivosť zo strany oboch rodičov a na upevňovanie ich vzťahu a styku k obidvom rodičom. Napokon dodal, že stanovený styk je záväzný pre matku i otca a dôvodom jeho nerealizovania môžu byť len závažné okolnosti (ako napr. ochorenie dieťaťa či otca), pričom je potrebné, aby si rodičia dokázali vzájomne tolerovať výnimočné situácie, kedy sa styk nemôže uskutočniť zo subjektívnych dôvodov na strane niektorého z nich. O trovách konania rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolania otca i matky rozsudkom z 23. februára 2021 sp. zn. 11CoP/260/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania, sa bez akýchkoľvek výhrad zhodol s názorom súdu prvej inštancie o tom, že v posudzovanej veci nie sú splnené podmienky na rozhodnutie o zverení

oboch maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov. Mal za to, že dlhodobu pretrvávajúcu konflikty medzi rodičmi, ich neschopnosť vzájomne komunikovať, vzdialenosť bydlísk rodičov (450 km), ich neschopnosť dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o deti a neschopnosť neprenášať tieto konflikty aj na prežívanie detí, naviazanosť oboch detí na matku spôsobuje, že zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov by bolo v príkrom rozpore s najlepším záujmom maloletých detí. Pokiaľ išlo o rozsah stretávania sa otca s maloletými deťmi odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie pri určovaní rozsahu a spôsobu styku otca s maloletými deťmi správne zohľadňoval spôsob a rozsah do rozhodnutia súdu fakticky realizovaného styku otca s deťmi, kvalitu vzťahu otca s maloletými deťmi a aj neschopnosť rodičov spolu komunikovať a správať sa na takej úrovni, ako to vyžadujú od svojich detí. Rozsah styku otca s maloletými deťmi upravený súdom prvej inštancie bol aj podľa názoru odvolacieho súdu v najlepšom záujme maloletých detí. V súvislosti s námietkou matky o nerešpektovaní názoru maloletých detí dodal, že ich názor sa zohľadňuje vždy v kontexte ostatných zistených skutkových okolností prípadu, pričom v posudzovanej veci sa po vyhodnotení vykonaného dokazovania zhodol s úvahou súdu prvej inštancie o určenom rozsahu styku otca s maloletými deťmi, ktoré už nie sú v útľom veku, v ktorom by strávenie dvoch dní a jednej noci s otcom v priebehu dvoch týždňov znamenalo pre ne riziko neprimeranej záťaže. Naopak mal za to, že úprava súdu prvej inštancie dáva otcovi a oboj synom možnosť postupného navykania sa na vzájomnú prítomnosť a na vybudovanie si kvalitnejšieho prirodzeného vzťahu otca so synmi. Námietku matky, že súd prvej inštancie nepristúpil k preverovaniu podmienok pre realizáciu styku otca s maloletými deťmi odvolací súd posúdil ako nedôvodnú, keďže z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie v tomto smere zohľadňoval výpoveď starej matky detí Z. H. o tom, že pri Y. v T. C., sú tri domy, kde môžu deti s otcom prespať. Odvolací súd navyše doplnil, že vzhľadom na vzdialenosť oboch bydlísk rodičov je nepravdepodobné, že otec sa bude počas realizácie určeného styku s maloletými deťmi presúvať do miesta svojho súčasného bydliska a určený čas styku s deťmi bude zrejme tráviť v blízkosti miesta bydliska maloletých detí na mieste, ktoré zabezpečí za účelom prespatia maloletých detí a ktoré nemusí byť stále. Ďalej konštatoval, že súd prvej inštancie riadne skutkovo a právne odôvodnil aj svoju úvahu o určení výšky vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom na čas po rozvedení manželstva, keď správne posudzoval majetkové, zárobkové pomery rodičov, ako aj rozsah odôvodnených potrieb maloletých detí, pri ktorých zohľadňoval aj náklady prezentované matkou v priebehu konania súvisiace s mimoškolskými aktivitami detí (anglický jazyk a hokej). Dodal, že po vyhodnotení vykonaného dokazovania správne vychádzal z úvahy o existencii aj iného zdroja príjmov otca, pričom v súvislosti s úverovým zaťažením otca uviedol, že každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojich detí a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie vlastných potrieb. Odvolací súd následne uzavrel, že súdom prvej inštancie určená výška výživného na maloleté deti (140,- eur mesačne) zodpovedá zásadám upraveným v Zákone o rodine so súčasným zohľadnením vyššej životnej úrovne matky, ktorá s otcom výber mimoškolských aktivít detí vopred nekonzultovala. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s poukazom na to, že jej súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), a zároveň, že došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutí súdov nižších inštancií a vnútornú rozpornosť odôvodnenia napadnutého rozsudku. Uviedla, že z odôvodnenia odvolacieho súdu nie je zrejmé, ako sa vysporiadal s ustálením výšky výdavkov a ako bola určená výška výživného. Taktiež sa odvolací súd nevysporiadal s odvolacími námietkami týkajúcimi sa úpravy styku. Dovolateľka mala v tejto súvislosti aj výhrady k tomu, ako bola ustálená výška výdavkov na deti. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedla, že otec v rozpore s vyhlásením jeho matky styk realizuje v nevhodnom prostredí a tým riadne neplní svoje rodičovské práva a povinnosti. Mala za to, že povinnosť zisťovať vhodné podmienky pre realizáciu styku a pomery na strane rodičov sa musí uplatniť bez výnimky a odvolací súd nesprávne interpretoval povinnosť rodiča zabezpečiť adekvátne podmienky styku s deťmi v zmysle § 28 ods. 1 písm. a/ CSP. Dodala, že povinný rodič musí preukázať, že má pre deti zabezpečené vhodné podmienky pre realizáciu styku, aj keď realizuje styk mimo vlastného bydliska. Vzhľadom na uvedené

navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Otec ani kolízny opatrovník sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní matky maloletých detí.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Matka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietajúc

nedostatočné odôvodnenie (nepreskúmateľnosť) rozhodnutí súdov nižších inštancií a nesprávne zistenie skutkového stavu.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení účastníkov konania a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

17.1. Vzhľadom na obsah dovolacích námietok matky, dovolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie zdôvodnil výrok o výške vyživovacej povinnosti otca s odkazom na príslušné ustanovenia zákona o rodine (§ 62 ods. 1, ods. 2, ods. 4, ods. 5, ods. 6, § 75 ods. 1), pričom dôsledne zohľadňoval možnosti a schopnosti oboch rodičov, ako aj rozsah odôvodnených potrieb maloletých detí. Súd prvej inštancie primerane konkretizoval jednotlivé odôvodnené potreby detí,

keď poukázal na základné potreby, ktorými sú strava, ošatenie, hygiena, pomerná časť nákladov za bývanie, poplatky za lekársku starostlivosť, lieky, okuliare, ako aj školské a mimoškolské aktivity, šport, kultúru. V tejto súvislosti vyčíslil náklady spojené s návštevou školy (triedny fond, ZRPŠ, školský klub, strava, kompletne zakúpenie a priebežné doplnenie školských zošitov a pomôcok) a súčasne poukázal na mimoriadne výdavky spojené s výukou anglického jazyka (100-120 eur mesačne) a športovou činnosťou, nakoľko obe maloleté deti hrajú hokej (200,- eur na výstroj/dieťa a 10,- eur mesačný poplatok). Súd prvej inštancie v nadväznosti na to konštatoval, že výdavky detí činia v priemere cca 400,- eur mesačne na každé dieťa bez zarátania dovolení, výletov, čo ani dovolací súd nepovažuje za nezodpovedajúce obsahu spisu a preukázaným odôvodneným potrebám maloletých detí.

17.2. Odvolací súd v svojom odôvodnení výslovne konštatoval, že sa v celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožňuje s dôvodmi týkajúcimi sa rozsudku prvoinštančného súdu v (napadnutej) časti - zverenie maloletých detí do osobnej starostlivosti matky, určenie výšky vyživovacej povinnosti otca na obe maloleté deti a určenie formy a rozsahu styku otca s maloletými deťmi. V súvislosti s úpravou styku otca s maloletými (namietanou matkou) uviedol, že rozsah styku otca s maloletými deťmi upravený súdom prvej inštancie je podľa jeho názoru v najlepšom záujme maloletých detí. Odvolací súd ďalej zaoberajúc sa odvolacou námietkou matky o nerešpektovaní názoru maloletých detí zdôraznil, že tento názor sa zohľadňuje v kontexte ostatných zistených skutkových okolností prípadu, pričom v posudzovanej veci po vyhodnotení vykonaného dokazovania, a to každého dôkazu jednotlivo a všetkých dôkazov vo vzájomnej súvislosti, sa stotožnil s úvahami súdu prvej inštancie a podotkol, že deti už nie sú v útľom veku, v ktorom by strávenie dvoch dní a jednej noci s otcom v priebehu dvoch týždňov znamenalo riziko neprimeranej záťaže pre obe deti. Odvolací súd následne reagoval aj na námietku matky, že súd prvej inštancie nepristúpil k preverovaniu podmienok pre realizáciu styku otca s maloletými deťmi, keď poukázal na úvahy súdu prvej inštancie, ktorý v tomto smere zohľadňoval výpoveď starej matky detí Z. H. o tom, že pri Y. D. T. C., sú tri domy, kde môžu deti s otcom prespať. Odvolací súd doplnil, že vzhľadom na vzdialenosť oboch bydlísk rodičov je pravdepodobné, že otec bude určený čas styku s deťmi zrejme tráviť v blízkosti miesta bydliska maloletých detí na mieste, ktoré zabezpečí za účelom prespatia maloletých detí, ktoré nemusia byť stále a môže sa podľa okolností a programu detí meniť. Za danej situácie vyhodnotil požiadavku matky, aby otec v konaní preukázal vytvorenie podmienok na realizáciu jeho styku s deťmi, ako neprimeranú a nezodpovedajúcu okolnostiam danej veci. Odvolací súd sa napokon stotožnil aj s úvahami súdu prvej inštancie o určení výšky vyživovacej povinnosti otca k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva, ktoré podľa jeho názoru zodpovedali zásadám upraveným v príslušných ustanoveniach zákona o rodine. V súvislosti s príjmami a výdavkami otca vyzdvihol vysporiadanie sa s existenciou aj iného zdroja príjmu otca a s jeho úverovým zaťažením, keď uviedol, že každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojich detí a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie vlastných potrieb. Odvolací súd sa v nadväznosti na uvedené v plnom rozsahu stotožnil s určenou výškou výživného na maloleté deti v hodnote 140,- eur mesačne na každé dieťa.

17.3. Na základe uvedeného možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, z uvedeného je zjavné, ako a z akých dôvodov odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že matka sa s rozhodnutím dovolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia dovolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Pokiaľ matka namietala nesprávne ustálenie celkovej výšky výdavkov na deti, dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné uviesť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom (v mimosporových konaniach skutočným stavom) tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

19. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu (účastníkom konania), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

20. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že matka neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

21. Matka prípustnosť podaného dovolania ďalej vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená).

22. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

23. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, ktorú dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval a uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. V tejto súvislosti sa žiada zdôrazniť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

24. Dovolací súd poznamenáva, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť

prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

24.1. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na judikovaný právny záver ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 172/03), v zmysle ktorého „ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na to základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane“. Aj z ďalších rozhodnutí ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) vyplýva požiadavka na náležité posúdenie dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti - „pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzil právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale druhej strane nesmie ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu právnej otázky“. V tomto kontexte ústavný súd vyžaduje, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť; preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky.

25. Z obsahu dovolania matky je zrejmé, že matka zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) nepostupovala v súlade s vyššie definovanými požiadavkami pre uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď jasne nevymedzila konkrétnu právnu otázku, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie a uvedené vymedzenie nebolo možné ani vyabstrahovať z dovolania ako celku bez toho, aby bola znevýhodnená procesná protistrana.

25.1. Za právnu otázku, ktorá by bola/mala byť relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nemôžu byť dovolateľkou nastolené námietky skutkového charakteru, na základe ktorých sa usiluje o zmenu právneho posúdenia, a to, že „otec v rozpore s vyhlásením jeho matky styk realizuje v nevhodnom prostredí“, „otec svoje rodičovské práva a povinnosti riadne neplní, keď nezabezpečuje zdravé prostredie realizácie styku (zafajčený byt, prítomnosť väčšieho počtu cudzích osôb priamo v priestore, kde deti spali)“ alebo, že „povinný rodič musí preukázať, že má pre deti zabezpečené vhodné podmienky pre realizáciu styku, aj keď realizuje styk mimo vlastného bydliska“ a ďalej z toho vyvodzujúc, že „odvolací súd preto nesprávne interpretoval povinnosť rodiča podľa § 28 ods. 1 písm. a/ zákona o rodine“. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že určenie styku otca s maloletými deťmi vyplynulo z vykonaného dokazovania pred nižšími súdmi, jeho hodnotenia a tvoril zistený skutkový stav nižších súdov, ktorým je dovolací súd viazaný (§ 442 CSP).

25.2. Pokiaľ by dovolací súd v danom prípade absenciu konkrétne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum priechiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

25.3. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky,

významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017). Z uvedeného dôvodu je predmetná dovolacia argumentácia matky (prevažne týkajúca sa skutkového stavu) nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

26. Obiter dictum dovolací súd poznamenáva, že tzv. „zdravé prostredie realizácie styku“ nebolo predmetom dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie, ktorý sa primárne zaoberal otázkou možnosti zveriť deti do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ktorú vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania nepovažoval za vhodnú a návrhu otca nevyhovel. Keďže súd prvej inštancie zveril obe maloleté deti do osobnej starostlivosti matky, následne rozhodoval o rozsahu a spôsobe styku otca s maloletými, pričom s ohľadom na vykonané dokazovanie a zistený skutkový stav (ktorý dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať) upravil styk otca s maloletými deťmi každý nepárny týždeň od soboty 09.00 hod. do nasledujúcej nedele do 15.00 hod. zohľadňujúc aktuálnu situáciu v rodine, denný režim detí, ako aj vzdialenosť bydlísk rodičov a ich pracovné zaťaženie a v konečnom dôsledku aj najlepší záujem detí. Súd prvej inštancie primerane zdôvodnil, prečo upravil styk otca s deťmi bez prítomnosti matky a to okrem iného aj poukazom na výpoveď svedkyne Z. H., že v T. C. majú v rodinných domoch vytvorené podmienky na prespatie detí a vedia im pripraviť program v sobotu aj v nedeľu. Krajský súd sa následne primerane zaoberal odvolacími námietkami matky vo vzťahu k určeniu styku otca s deťmi; pokiaľ ani matka nenavrhovala a nežiadala zisťovať pomery v mieste stretávania sa otca s maloletými deťmi prostredníctvom kolízneho opatrovníka, odvolací súd (podľa názoru dovolacieho súdu adekvátne procesnej situácii) vyhodnotil požiadavku, aby otec v konaní preukazoval vytvorenie podmienok na realizáciu styku s deťmi ako neprimeranú a nezodpovedajúcu okolnostiam prejednávanej veci. Z povahy veci preto zo strany odvolacieho súdu v procese posudzovania podmienok na realizáciu styku otca s deťmi ani nemohlo dôjsť k nesprávnej interpretácii ustanovenia § 28 ods. 1 písm. a/ zákona o rodine tak, ako to naznačovala dovolateľka v podanom dovolaní.

27. Z vyššie uvedených dôvodov je potrebné konštatovať, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nebol matkou vymedzený spôsobom uvedeným § 431 až § 435 CSP. Absenciu takej náležitosti považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP.

28. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie matky v časti, v ktorej namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

29. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.